

Η ΔΙΚΙΑ ΜΑΣ ΚΟΝΤΙΝΗ ΑΜΕΡΙΚΗ (Β' Μέρος)

Μέσα σε μία χώρα που συνεχίζει να προβάλλεται ως η γη των μεγάλων ευκαιριών και του ονείρου, η νέα κοινωνική πραγματικότητα που διαμορφώθηκε τα τελευταία χρόνια και την οποία περιγράψαμε στο προηγούμενο άρθρο, δεν θα μπορούσε παρά να οδηγήσει σε καινούριες και –πρωτόγνωρες για τις τελευταίες δεκαετίες- μορφές διαμαρτυρίας και κινητοποιήσεων.

Ο μέσος Αμερικάνος κατάλαβε ότι είναι αδύνατον να πραγματοποιήσει το μικροαστικό του όνειρο, να ανέβει κοινωνική τάξη και να γίνει εκμεταλλευτής από εκμεταλλεόμενος. Οι τεράστιες κοινωνικές ανισότητες συνετέλεσαν στο τέλος αυτής της **ψευδαίσθησης** του μέσου πολίτη, η οποία στηρίζει όλες τις ελίτ, καθώς οδηγεί σταδιακά στην **ανάπτυξη της ταξικής του συνειδητοποίησης**. Ήταν το βίαιο τέλος του αμερικανικού ονείρου.

Είθισται στην Ευρώπη να αντιμετωπίζουμε τους κοινωνικούς αγώνες στις Η.Π.Α ως κάτι ανύπαρκτο επειδή οι τελευταίοι ελάχιστα -ή και καθόλου- προβάλλονται από τα καθεστωτικά μίντια, αλλά και λόγω της διαχρονικής απουσίας σοσιαλιστικών ή/και εργατικών πολιτικών φορέων. Ρόλο σε αυτή την ευρωπαϊκή στάση, έχει παίξει τόσο η πιο “αγωνιστική” και διεκδικητική κατά βάση παράδοση των ευρωπαϊκών αγώνων (οι οποίοι φαίνονται περισσότερο πολιτικά προσανατολισμένοι χωρίς να είναι κατ’ ανάγκη), αλλά και το γεγονός ότι η προβολή των Η.Π.Α ως κράτος, κουλτούρα και δομές είναι τελείως διαφορετική από την πραγματικότητα εντός της χώρας.

Πολύ προ της κρίσης πάντως, το κίνημα της αντι-παγκοσμιοποίησης του Σιάτλ το 1999 σε μία θεωρούμενη –από τα

μεγάλα ΜΜΕ- ως εποχή «παχιών αγελάδων» για τον καπιταλισμό στον μετακομμουνιστικό κόσμο, απέδειξε ότι στις Η.Π.Α το κίνημα αμφισβήτησης του οικονομικού και κοινωνικού status quo είναι πολύ μεγαλύτερο και ζωντανό από όσο γνωρίζαμε στην Ευρώπη.

Στις Ηνωμένες Πολιτείες η οικονομική κατάρρευση ολόκληρων παραγωγικών κλάδων, η εκτεταμένη ανεργία, η αύξηση της εγκληματικότητας (άρα και της ανάγκης του κράτους να «παρέχει» μεγαλύτερη ασφάλεια, επί της ουσίας καταστολή των λαϊκών κινητοποιήσεων) ξεκινούν την δεκαετία του '80, όταν πλήθος επιχειρήσεων μεταφέρουν τις δραστηριότητές τους στο εξωτερικό. Ολόκληρες νεκρές πόλεις ιδίως στα κεντρικά και ανατολικά τμήματα της χώρας, οι λεγόμενες και «νεκροπόλεις» δημιουργούν μία νέα κοινωνική πραγματικότητα. Τεράστια τμήματα βιομηχανικών μητροπόλεων είναι βυθισμένα στην ανέχεια, καθώς από τα τέλη της δεκαετίας του '70 διαφένεται η τάση του μεγάλου κεφαλαίου να τις εγκαταλείψει για να μετεγκατασταθεί σε άλλες περιοχές του πλανήτη με φθηνότερο εργατικό δυναμικό.

Κινήματα αμφισβήτησης σε τοπικό επίπεδο υπήρχαν και υπάρχουν καθημερινά εδώ και δεκαετίες, τόσο στο χώρο της παιδείας (πανεπιστήμια κυρίως) όσο και στους χώρους εργασίας αλλά και στο επίπεδο της κοινωνίας των πολιτών. Η ιστορία των κοινωνικών αγώνων και κινημάτων στις Η.Π.Α είναι τεράστια αλλά είναι αδύνατο να εκτιμηθεί η πραγματική τους δύναμη, η λαϊκή υποστήριξη που έχουν, καθώς πολύ σπάνια επηρεάζουν πλατιές μάζες ενώ σχεδόν πάντα λειτουργούν σε τοπικό ή περιφερειακό επίπεδο. Χιλιάδες μικρές εφημερίδες και περιοδικά, επιθεωρήσεις, ραδιοφωνικοί σταθμοί και ιστοσελίδες, εκφράζουν ένα “underground” κίνημα το οποίο διεκδικεί αλλαγές, είτε σε εθνικό είτε σε περιφερειακό επίπεδο. Παραμένει όμως στις περισσότερες περιπτώσεις “underground”.

Η τάση αμφισβήτησης ανακόπτεται απότομα μετά τις επιθέσεις της 11^{ης} Σεπτεμβρίου 2001, στο όνομα της εθνικής ασφάλειας και της εθνικής ομοψυχίας, για να επανέλθει δυναμικά τα τελευταία

χρόνια μετά τις πρωτοφανείς ανακατατάξεις που επιδείνωσαν ταχύτατα την καθημερινότητα δεκάδων εκατομμυρίων ανθρώπων.

Κοινό χαρακτηριστικό των περισσότερων κινημάτων στις Η.Π.Α. είναι ότι είναι σχεδόν πάντα περιφερειακού και όχι εθνικού επιπέδου, ξεκινούν από «τα κάτω» και είναι αυτόνομα το ένα με το άλλο, με έντονο το στοιχείο του αυθορμητισμού (πολλές φορές και «τεχνητού»), χωρίς ποτέ μέχρι τώρα να φτάνουν να μορφοποιηθούν σε πολιτικό κίνημα με πρόγραμμα και σταθερή βάση υποστηρικτών. Τα κοινωνικά κινήματα, ανεξαρτήτως επιρροής και δύναμης, αν και στο παρελθόν έχουν επηρεάσει πολιτικές αναμετρήσεις ανάμεσα στα δύο μεγάλα κόμματα, ποτέ δεν μπόρεσαν να μετατραπούν σε δυνάμεις εθνικής απήχησης και εμβέλειας με διάρκεια χρόνου, αφού **σπανίως είχαν πραγματική λαϊκή επιρροή.**

Η επιβολή του ατομικού πάνω από το συλλογικό, βιωματικό προϊόν του τρόπου ζωής στην μεγαλύτερη καπιταλιστική οικονομία του κόσμου, οι τεράστιες διαφορές στους στόχους και τις διεκδικήσεις και οι **μεγάλες διαφοροποιήσεις από περιοχή σε περιοχή**, δυσκολεύουν ιδιαίτερα την ένωση –μέρους έστω- αυτών των κινημάτων κάτω από ένα ευρύ μέτωπο. Η ομοσπονδιακή δομή του αμερικανικού κράτους διαφοροποιεί τις Η.Π.Α. από τις ευρωπαϊκές χώρες, καθώς οι ιστορικές κοινωνικές και πολιτικές παραδόσεις διαφέρουν σημαντικά από Πολιτεία σε Πολιτεία στη χώρα. Έτσι υπάρχουν Πολιτείες με πληθυσμούς πολύ διαφορετικούς μεταξύ τους όσον αφορά την πολιτική κουλτούρα, π.χ. η Γιούτα είναι μια πολύ πιο συντηρητική πολιτεία από την γειτονική Καλιφόρνια. Ο νότος και η δύση είναι γενικά πολύ συντηρητικότερες περιοχές από τα βορειοανατολικά της χώρας, με εξαίρεση την Καλιφόρνια που αποτελεί την μεγαλύτερη οικονομία της χώρας καθώς και τη μεγαλύτερη σε πληθυσμό Πολιτεία.

Την δεκαετία του 2000 και πλησιάζοντας προς την κρίση, που στις Ηνωμένες Πολιτείες γίνεται ευρέως αντιληπτή από τα τέλη του 2007, οι **τάσεις ριζοσπαστικοποίησης αυξάνονται καθώς η κοινωνική δυσαρέσκεια υποβόσκει εδώ και χρόνια.**

Οι μορφές διαμαρτυρίας διαφοροποιούνται τόσο ποιοτικά όσο και

ποσοτικά σε σχέση με το πρόσφατο παρελθόν και ιδίως μετά την διάψευση των προσδοκιών από την διακυβέρνηση Ομπάμα, ο οποίος είχε καταφέρει να πείσει πολλούς πως θα προχωρήσει σε πραγματικά ρηξικέλευθες αλλαγές.

Το **αντι-καπιταλιστικό κίνημα** όμως που έχει γεννηθεί τα τελευταία χρόνια **δεν αντιπροσωπεύει την πλειονότητα της συρρικνούμενης μεσαίας τάξης**, παραμένοντας μια έκφραση διαμαρτυρίας για την κοινωνική κατάσταση εν πολλοίς αποκομμένη από το εργατικό κίνημα, και αφήνοντας χώρο στην αντιδραστική δεξιά να επωφεληθεί αυτού του κενού μέσω εκατοντάδων σχηματισμών και φορέων, από το γνωστό Tea Party μέχρι τις πολιτοφυλακές επιβητόρων μερικών δεκάδων ατόμων στην αμερικανική επαρχία.

Ο πυρήνας της αντίδρασης και της διαμαρτυρίας παραμένει ατομοκεντρικός, με την **προσωπική αντίσταση** να αποτελεί την **κορύφωση της δράσης**, χωρίς -τις περισσότερες φορές- να υπάρχει **στόχος για μία αλλαγή πολιτικής, αλλά μία αλλαγή προσώπων** που με κάποιους καλύτερους νόμους θα διασφαλίσουν ότι το «1%» θα σταματήσει να εκμεταλλεύεται ατιμώρητο το υπόλοιπο «99%».

Πολλές εναλλακτικές «εστίες» διανόησης έχουν δημιουργηθεί, προσπαθώντας να δημιουργήσουν τις συνθήκες για μία πραγματική αλλαγή. Κύριο χαρακτηριστικό τους όμως είναι η απουσία ρηξικέλευθων λύσεων για αλλαγή του οικονομικοκοινωνικού μοντέλου αλλά και η αδυναμία ευρύτερης προβολής των ιδεών τους για ευνοήτους λόγους.

Ένα αξιοσημείωτο παράδειγμα ενός εναλλακτικού think tank, σε αντίβαρο των κλασικών χρηματοδοτούμενων από την οικονομική ολιγαρχία think tank, είναι το **Left Forum** [1], ένα από τα πιο γνωστά κινήματα στο επίπεδο της αριστερής διανόησης, δημιουργημένο από τους **Δημοκράτες Σοσιαλιστές** [2] το 1981 και συγχωνευόμενο το 1982 με το αριστερό (σοσιαλδημοκρατικό επίσης και φεμινιστικό) New American Movement, το οποίο όμως ποτέ δεν μπόρεσε να απευθυνθεί σε μεγάλες μάζες. Αν και κατά

καιρούς έχει φιλοξενήσει μεγάλα ονόματα της αριστερής διανοήσης στις Η.Π.Α. η επιρροή του παραμένει μικρή. Οι εναλλακτικές αυτές προτάσεις σπανίως φτάνουν σε ευρύτερες λαϊκές μάζες, όχι μόνο λόγω της μηδαμινής προβολής τους, αλλά και του απολίτικου χαρακτήρα της αμερικανικής κοινωνίας, πάνω στον οποίο είναι χτισμένη. Δεν πρέπει να ξεχνάμε ότι διανοητές όπως ο Νόαμ Τσόμκι και ο Χάουαρντ Ζιν μπορεί να απολαμβάνουν μεγάλης δημοτικότητας στην Ευρώπη, αλλά μέσα στις Ηνωμένες Πολιτείες θεωρούνται μάλλον «περιθωριακοί» με «ακραίες» ιδέες.

Οι Δημοκράτες Σοσιαλιστές προέκυψαν από την διάσπαση του Σοσιαλιστικού Κόμματος των Η.Π.Α το 1972. Το Σοσιαλιστικό Κόμμα Η.Π.Α που θεωρείται ο βασικός συνεχιστής μετά τη διάσπαση, έχει ως βασικό σκοπό την επιστροφή των μεγάλων επιχειρήσεων στο κράτος, κατακρίνοντας τόσο τον καπιταλισμό όσο και τον «ολοκληρωτικό κομμουνισμό» όπως αυτός εφαρμόστηκε. Στις τοπικές και εθνικές αναμετρήσεις στηρίζει ανεξάρτητους υποψηφίους εκτός των δύο μεγάλων κομμάτων. Η εκλογική του δύναμη, από όσους τουλάχιστον ψηφίζουν στις Η.Π.Α. σπανίως ξεπερνά το 0,1% των ψήφων.

Το **Πράσινο Κόμμα** των Η.Π.Α. με μεγαλύτερη δύναμη αλλά ασαφές πρόγραμμα (συμμετοχική δημοκρατία, κοινωνική δικαιοσύνη, οικολογική «σοφία», κλπ.) υποστήριξε δύο από τις πέντε υποψηφιότητες του Ραλφ Νέιντερ για την Προεδρία των Η.Π.Α χωρίς να πετύχει κάτι αξιοσημείωτο τόσο σε τοπικό όσο και σε εθνικό επίπεδο. Υποστηρίζει σταθερά κάποιον υποψήφιο για την Προεδρία, αλλά δύσκολα θα ξαναφτάσει το 2,7% και τους 2,8 εκ, ψήφους που συγκέντρωσε ο Ραλφ Νέιντερ το 2000, ο οποίος υποστηριζόταν από πάρα πολλούς πολιτικούς σχηματισμούς και φορείς της αριστεράς, της οικολογίας, κ.α. Παραμένει μια φωνή διαφορετικότητας που προσπαθεί να ακολουθήσει το παράδειγμα των ευρωπαϊκών πράσινων κομμάτων με μία πολιτική ατζέντα που δεν προτείνει κάτι διαφορετικό από την βελτίωση του υπάρχοντος συστήματος.

Ανάλογη πορεία ανυπαρξίας μέσα στα ασφυκτικά πλαίσια του

κορπορατικού δικομματισμού έχουν όλοι οι πολιτικοί συνασπισμοί και φορείς. Ακόμα βέβαια και στην περίπτωση που ανέκυπτε κάποιος κίνδυνος για τον δικομματισμό, το αμερικανικό πολιτικό σύστημα είναι γεμάτο φανερές και αφανείς δικλίδες αποτροπής του, σε μία χώρα όπου ακόμα και η παροχή εκλογικού βιβλιαρίου δεν είναι και τόσο ...εύκολη υπόθεση, ενώ η αποχή από τις εκλογικές αναμετρήσεις είναι συνήθως μεγαλύτερη της συμμετοχής. [3]

Καμία από αυτές τις “εναλλακτικές” πολιτικές δυνάμεις δεν έπαιξε αξιοσημείωτο ρόλο στα περισσότερα κινήματα και πράξεις διαμαρτυρίας των τελευταίων ετών, αφού σχεδόν όλες στερούνται ερεισμάτων στη λαϊκή βάση. Παρόλα αυτά είναι πολύ σημαντικές επειδή **αποδεικνύουν τις ταξικές διαφοροποιήσεις στην αμερικανική κοινωνία, οι οποίες αποτελούν και το έναυσμα για την δημιουργία τους και την εξάπλωσή τους.**

Παρά τις μεγάλες διαφοροποιήσεις από την Ευρώπη, οι Ηνωμένες Πολιτείες, μακριά από τα στερεότυπα που μας έχει γεμίσει η αέναη προβολή του «αμερικανικού ονείρου» είναι τελικά πολύ πιο κοντινή στην Ευρώπη από όσο θέλουν οι άρχουσες τάξεις να νομίζουμε. Θα αναφέρουμε συνοπτικά κάποια από τα γνωστότερα κινήματα διαμαρτυρίας που έλαβαν χώρα τα τελευταία χρόνια στη χώρα. Βασικό χαρακτηριστικό των κινήματων τα τελευταία δύο-τρία χρόνια ήταν η **έλλειψη πολιτικής εναλλακτικής πέραν μιας ασαφούς «διόρθωσης» των δομών του υφιστάμενου συστήματος**, αλλά και το ότι στην βάση τους ξεκίνησαν και υποστηρίχτηκαν από ανεξάρτητους από οποιουδήποτε πολιτικούς φορείς πολίτες.

Στις περισσότερες περιπτώσεις ήταν οι εργαζόμενοι που «τράβηξαν» τα συνδικάτα προς δυναμικές μορφές αντίδρασης και όχι οι ηγεσίες των συνδικάτων και των εργατικών ενώσεων. Όπως και στο σύνολο των δυτικών κοινωνιών τα συνδικάτα παίζουν πολύ μικρό ρόλο στις κινητοποιήσεις των τελευταίων ετών. Αιτία για αυτό είναι τόσο η πολύ χαμηλή συμμετοχή των εργαζομένων σε αυτά, όσο και οι σε πολλές περιπτώσεις απολύτως διεφθαρμένες ηγεσίες τους, οι οποίες δεν ξεχνούν να δρουν κατευναστικά σε περιπτώσεις προσπάθειας αντιδράσεων των εργαζομένων. Σε πολλές

περιπτώσεις μάλιστα οι απολαβές των ηγετών των συνδικάτων, τους τοποθετούν στο «1%» της ολιγαρχίας που εκμεταλλεύεται το «99%».

Απεργιακές κινητοποιήσεις

Εξαιρετικά σημαντική φαίνεται να είναι η κινητοποίηση που παρατηρείται στον εργατικό κόσμο της χώρας τα τελευταία δυο-τρία χρόνια.

Οι απεργιακές κινητοποιήσεις πληθαίνουν, καθώς οι συνθήκες εργασίας επιδεινώνονται σταθερά ενώ τα εργασιακά δικαιώματα μειώνονται με ταχύτατους ρυθμούς. **Η συχνότητα των απεργιακών κινητοποιήσεων και η διάρκειά τους αποτελούν πρωτοφανή για τις τελευταίες δεκαετίες δεδομένα.**

Χαρακτηριστικά, μόνο των τελευταίων ημερών, ήταν η πρώτη εδώ και 25 έτη μεγάλη απεργία των εκπαιδευτικών, οι μεγάλες απεργιακές κινητοποιήσεις σε λιμάνια της πολιτείας της Καλιφόρνια και στην αλυσίδα λιανικών πωλήσεων Walmart οι οποίες επεκτάθηκαν σε συνολικά 12 Πολιτείες. Επιπλέον, εργαζόμενοι σε εταιρίες όπως τα Mc Donald's απεργούν προκειμένου να τους επιτραπεί η οργάνωση και δημιουργία συνδικάτων. Υπενθυμίζεται εδώ ότι τα όρια νομιμοποίησης απεργιών είναι πολύ χαμηλότερα από ότι στη χώρα μας ή άλλες ευρωπαϊκές χώρες. Η ποινικοποίηση της απεργίας όπως σταθερά προωθείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση τα τελευταία χρόνια, έχει για οδηγό τα όσα έχουν συμβεί στις Ηνωμένες Πολιτείες.

Occupy Wall Street

Το κίνημα Occupy Wall Street αποτέλεσε ένα κίνημα διαμαρτυρίας, το οποίο έπιασε απροετοίμαστη την άρχουσα τάξη, όχι στο επίπεδο της αντιμετώπισής του, αλλά στο ζήτημα της προβολής της εικόνας που προσπαθούν επί ματαίω να διατηρήσουν οι Ηνωμένες Πολιτείες στο εξωτερικό.

Τρεις παράγοντες βοήθησαν ώστε να τύχει σημαντικής προβολής από τα μεγάλα μίντια, όσο κανένα αντίστοιχο κίνημα στη χώρα τα τελευταία χρόνια:

α) στερούταν πολιτικής κατεύθυνσης και στόχου, άρα ήταν επί

της ουσίας ακίνδυνο,

β) συνέπεσε χρονικά με τις (πολύ εντονότερες και βιαιότερες) διαμαρτυρίες σε πάρα πολλές ευρωπαϊκές χώρες,

γ) ήταν σημειολογικά μεγάλης σημασίας καθώς αποτελούσε μια **κίνηση αμφισβήτησης** του καπιταλιστικού συστήματος **στο συμβολικό παγκόσμιο κέντρο του, την Γουόλ Στριτ.**

Χωρίς πολιτική καθοδήγηση και οριοθέτηση βέβαια το κίνημα **δεν μπόρεσε να ξεφύγει από τα πλαίσια μιας ευρύτερης διαμαρτυρίας για έναν «πιο ανθρώπινο» καπιταλισμό.** Οι συμμετέχοντες στο κίνημα αυτοαποκαλούνταν **“99 percenters”**, θεωρώντας πως αποτελούν το 99% που άρχεται από το 1%. Το Occupy Wall Street έτυχε τεράστιας προβολής από τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, ιδίως **το Facebook και το Twitter**, τα οποία για εκατομμύρια νέους έχουν αρχίσει να υποκαθιστούν τις κλασσικές μεθόδους αγώνων, αυξάνοντας μεν κατακόρυφα την προβολή τους, διευκολύνοντας όμως ταυτόχρονα την εκάστοτε άρχουσα τάξη στην αντιμετώπισή τους.

Το κίνημα κατάληψης της Γουόλ Στριτ κατέδειξε ξεκάθαρα το βασικό πρόβλημα του όλο και πιο εξαθλιωμένου εργατικού κινήματος όχι μόνο στις ΗΠΑ, αλλά και παγκοσμίως, την έλλειψη πολιτικής εναλλακτικής πρότασης για μία πραγματική αλλαγή του συστήματος.

Ο στόχος συνήθως εξαντλείται στην περισσότερο συμμετοχική αντιπροσωπευτική δημοκρατία και την απαλλαγή από το περιβόητο «1%». **Το πρόβλημα δηλαδή της κρίσης, προέκυψε από τις συγκεκριμένες άπλειστες ελίτ και τους συγκεκριμένους κακούς πολιτικούς, και όχι από τον ίδιο τον τρόπο οργάνωσης της παραγωγής της ελεύθερης αγοράς.** Η λανθασμένη αυτή εκτίμηση δεν αποτελεί βέβαια αμερικανικό προνόμιο, αν σκεφτούμε τις εξαθλιωμένες διαμαρτυρόμενες μάζες στη χώρα μας, στην Ισπανία και άλλες ευρωπαϊκές χώρες.

Μπορεί τα κλασσικά κεϋνσιανά εργαλεία της δεκαετίας του '30 να είναι πλέον απαρχαιωμένα για να αντιμετωπίσουν έναν

καπιταλισμό-καζίνο που ελέγχει απόλυτα και τις πολιτικές ηγεσίες, όμως παρόλα αυτά, η αλλαγή κάποιων προσώπων και κανόνων του συστήματος, φαίνεται να είναι ακόμα σε γενικές γραμμές και το ανώτατο όριο διεκδικήσεων των περισσότερων αγώνων στη χώρα, όπως στην Ευρώπη.

Παρόλα αυτά πάντως η ανέχεια μεγάλων τμημάτων του πληθυσμού, στην άλλοτε χώρα-όνειρο του καπιταλισμού, οδηγεί όλο και περισσότερους ανθρώπους σε **αναζήτηση νέων διεξόδων**. Σε δημοσκόπηση της εταιρίας δημοσκοπήσεων GlobeScan το **2002**, οι **Αμερικάνοι** παρουσίαζαν τεράστια **εμπιστοσύνη στην ελεύθερη αγορά**, θεωρώντας την ως το καλύτερο οικονομικό σύστημα, με το εντυπωσιακό **80%**. Εξίσου εντυπωσιακή ήταν για τα αμερικανικά δεδομένα και η πτώση αυτής της εμπιστοσύνης. Στην ίδια έρευνα το **2009**, **μόνο το 59% συνέχιζε να πιστεύει** ότι η ελεύθερη αγορά ήταν ο καλύτερος τρόπος οικονομικής οργάνωσης [3].

Ουϊσκόνσιν – Από την παθητική οργή στην ενεργητική αντίσταση
Σημαντικότερα, και για αυτό πολύ λιγότερο προβεβλημένα του Occupy Wall Street, ήταν τα γεγονότα στην πολιτεία του Ουϊσκόνσιν και άλλων πολιτειών από το Φεβρουάριο του 2011, που κατέδειξαν τις χαοτικές διαφορές της ομοσπονδιακά διοικούμενης χώρας. Τα γεγονότα του Ουϊσκόνσιν ήταν το πέρασμα της αμερικανικής κοινωνίας από την παθητική οργή στην ενεργητική διεκδίκηση.

Η προσπάθεια κατάργησης εργατικών και κοινωνικών δικαιωμάτων, εκ μέρους του αντιδραστικού Ρεπουμπλικάνου κυβερνήτη Σκοτ Ουόκερ, ώθησε τους κατοίκους της Πολιτείας σε μία **απρόσμενη –για τα μέσα αμερικανικά δεδομένα- αντίδραση, με πορείες διαμαρτυρίας που διήρκησαν για περισσότερο από έναν μήνα και κορυφώθηκαν με την κατάληψη του κυβερνείου της Πολιτείας τον Φεβρουάριο τίου 2011.**

Τα νομοσχέδια του Ουόκερ ήταν εν πολλοίς η **επιβολή ενός Μνημονίου –αλά Τρόικα- στην Πολιτεία:** μείωση της φορολογίας και φορολογικές ελαφρύνσεις για τα υψηλά εισοδήματα, αποφάσεις που οδήγησαν σε επιδείνωση κατά 50% τα δημοσιονομικά της

Πολιτείας [4], ταυτόχρονα με κατάργηση εργασιακών δικαιωμάτων και τεράστιες περικοπές δαπανών. Τα διακυβεύματα ήταν τεράστια: το δικαίωμα της συλλογικής διαπραγμάτευσης, η αύξηση των εισφορών για ιατροφαρμακευτική κάλυψη και η ουσιαστική ποινικοποίηση απεργιακών αγώνων ήταν μόνο η κορυφή της πυραμίδας. Κατά τους Ρεπουμπλικάνους και μεγάλο μέρος των Δημοκρατικών, ο μόνος τρόπος για να μειωθούν τα ελλείμματα φαίνεται ότι είναι η διάλυση των εργασιακών και κοινωνικών δικαιωμάτων και οι ...φοροαπαλλαγές των υψηλών εισοδημάτων!

Αξίζει να σημειωθεί ότι οι ηγεσίες των συνδικάτων στο Ουϊσκόνσιν ευθύς μόλις είδαν την έκταση της λαϊκής κινητοποίησης έσπευσαν να «ηρεμήσουν» τα μέλη τους, τα οποία δεν τους άκουσαν βγαίνοντας και μένοντας για ημέρες στο δρόμο για να διαμαρτυρηθούν. Οι εργαζόμενοι προχώρησαν σε δημιουργία επιτροπών και στην διεξαγωγή λαϊκών συνελεύσεων, δείχνοντας μία πρωτόγνωρη για τα δεδομένα των τελευταίων δεκαετιών στη χώρα αλληλεγγύη και ενότητα, η οποία υπαγορεύτηκε τελικά από το ίδιο το διακύβευμα της περίπτωσης.

Σε μια **παναμερικανική κινητοποίηση** για το Ουϊσκόνσιν η οποία ελάχιστα είδε το φως της δημοσιότητας, χιλιάδες άνθρωποι εξέφρασαν την αλληλεγγύη τους με πορείες στη Νέα Υόρκη, το Σικάγο, το Ντένβερ, το Λος Άντζελες και άλλες πόλεις. Το Ουϊσκόνσιν ήταν ένας «σταθμός» αφού **απέδειξε σε πολύ κόσμο ότι ξαναβρίσκει αγωνιστικά «αντανακλαστικά» που φαινόταν εδώ και χρόνια χαμένα**. Ήταν επίσης σημαντικό και σε εθνικό επίπεδο αφού ανάλογα μέτρα σχεδιάζονταν για περισσότερες από 20 Πολιτείες 45 εκ των οποίων παρουσίαζαν δημοσιονομικά ελλείμματα, τα οποία βέβαια σε ελάχιστο βαθμό είχαν δημιουργηθεί από τις κοινωνικές δαπάνες [5], όπως μαθαίνουμε καθημερινά σε όλο τον κόσμο από μίντια και πολιτικούς [6]. Άλλωστε Πολιτείες όπως το Τέξας, η Βιρτζίνια και η Βόρεια Καρολίνα είχαν ήδη απαγορεύσει τις συλλογικές διαπραγματεύσεις για τους δημοσίους υπαλλήλους.

Αντίστοιχες διαμαρτυρίες, όχι ίδιας βαρύτητας πάντως με του Ουϊσκόνσιν, εξαπλώθηκαν την ίδια περίοδο και σε άλλες

Πολιτείες, κυρίως στο Οχάιο και στο Μίτσιγκαν, δύο πολιτείες γεμάτες εγκαταλελειμμένες βιομηχανικές ζώνες. Το γεγονός, αν και παρομοιάστηκε από πολλούς ως μια **αιγυπτιακή εξέγερση στην καρδιά των ΗΠΑ**, (εξαιτίας των ταραχών που συνέβαιναν ταυτόχρονα στην Αίγυπτο), καλύφθηκε ελάχιστα από τα μεγάλα μίντια, τόσο στις ΗΠΑ όσο φυσικά και στην Ευρώπη. [7] Και πάλι το διαδίκτυο ήταν αυτό που προέβαλλε τα γεγονότα του πρώτου εξαμήνου του 2011 στην πραγματική τους έκταση.

Το Ουϊσκόνσιν φάνηκε για πολλούς να είναι η ιδανική εναλλακτική στο μαζικό κίνημα που συσπείρωνε το ακροδεξιό Tea Party.

Το Νοέμβριο του 2011 το κίνημα **Occupy Cincinnati** πέτυχε την απόσυρση παρόμοιου νόμου που προέβλεπε την απαγόρευση συλλογικών διαπραγματεύσεων και του δικαιώματος της απεργίας για τους δημοσίους υπαλλήλους.

Occupy Oakland

Στις 2 Νοεμβρίου του 2011 κηρύχτηκε γενική απεργία στο Ώκλαντ της Καλιφόρνια, **η πρώτη γενική απεργία από το 1946**. Η συνεχώς επιδεινούμενη οικονομική κατάσταση, οι ανισοδηματικές ανισότητες και η “απληστεία” των εταιριών που δραστηριοποιούνταν το μεγάλο λιμάνι της Καλιφόρνια είχαν ως αποτέλεσμα τη δημιουργία του κινήματος Occupy Oakland (στα πλαίσια του αδελφοποιημένου Occupy Wall Street) και οδήγησαν μία σειρά κλάδων στην προκήρυξη γενικής απεργίας, καταλήγοντας στο –απαράδεκτο κατά τα μίντια και τις αρχές- κλείσιμο του λιμανιού της πόλης, του 5^{ου} μεγαλύτερου της χώρας. Όπως και στο Ουϊσκόνσιν αρχίζει να **διαμορφώνεται μία πολύ σημαντική τάση αλληλεγγύης** που αυτή τη φορά μάλιστα γίνεται και διεθνής: οι εργαζόμενοι ανάμεσα στα άλλα αναφέρονται και στην λειτουργία μίας εκ των εταιριών της περιοχής του λιμανιού η οποία εκμεταλλεύεται ανθρώπους στην Αργεντινή και τη Βραζιλία.

Εκτός των εκτεταμένων επεισοδίων με τις αστυνομικές δυνάμεις, οι οποίες προχώρησαν με ιδιαίτερη τραχύτητα στην προσπάθεια διάλυσης των διαδηλώσεων, ένας νεαρός πυροβολήθηκε απροκάλυπτα

από αστυνομικό, ενώ έγιναν καταλήψεις κτιρίων. Η πόλη παρέλυσε για πολλές ώρες, δεδομένο που οδήγησε σε αντίστοιχης αντιδραστικότητας κάλυψη από τα μεγάλα ΜΜΕ, παρόμοια με αυτά που εδώ ακούμε κατά την διάρκεια διαμαρτυριών και απεργιών, με τους καλούς δημοσιογράφους άξαφνα να ανησυχούν για την κυκλοφορία στην πόλη και την εύρυθμη λειτουργία της οικονομικής ζωής (που κατατάλλα έχει καταρρεύσει).

Εργατικές ενώσεις σε πολλές περιοχές της χώρας υποστήριξαν τα γεγονότα στο Ώκλαντ υλικά και ηθικά. Στη Νέα Υόρκη το τοπικό Εργατικό Κέντρο οργάνωσε μεγάλη πορεία ενάντια στις αυξανόμενες ανισότητες στη χώρα. Σε έναν θρίαμβο της σημειολογίας, πολύ κοντά στο σημείο της πορείας διεξάγονταν ένα «γκαλά» υποστήριξης για υποστηρικτές-χρηματοδότες του Μπαράκ Ομπάμα, το οποίο είχε εισητήριο εισόδου 35.000 δολάρια, ποσό μεγαλύτερο από αυτό του μέσου εργαζόμενου ετησίως. [8]

Παρόμοια κινήματα που δεν βλέπουν εύκολα το φως της δημοσιότητας γίνονται και για άλλα ζητήματα πέραν του εργασιακού-οικονομικού. Το μεταναστευτικό πρόβλημα και το σταθερά σημαντικό αντιπολεμικό κίνημα ήταν ιδιαίτερα έντονα και προ της κρίσης, καθόλη τη διάρκεια της τελευταίας δεκαετίας.

Great American Boycott

Αξιοσημείωτο αναφοράς είναι **το κίνημα υπεράσπισης των μεταναστών στη χώρα**, πολλοί εκ των οποίων εργάζονται σε τραγικές συνθήκες με ελάχιστα ή καθόλου δικαιώματα. Το κίνημα υπεράσπισης των μεταναστών που δεν έχουν δικαιώματα και οι οποίοι υπολογίζονται σε πάνω από 12 εκατομμύρια, ξεκίνησε **από τη δεκαετία του '80** αλλά συγκέντρωσε την προσοχή των μεγάλων μίντια στη χώρα, μόλις το 2004, μετά από μεγάλες διαδηλώσεις σε πολλές πόλεις της χώρας. Κορυφωσή του κινήματος αλληλεγγύης προς του μετανάστες αποτέλεσε το λεγόμενο "Great American Boycott", την Πρωτομαγιά του 2006 όταν εκατομμύρια μετανάστες απείχαν κάθε εργασίας και συναλλαγής στην αμερικανική αγορά, ενώ περισσότεροι από 2 εκατομμύρια άνθρωποι εξέφρασαν με

πορείες την αντίθεσή τους στον προτεινόμενο ρατσιστικό αντιμεταναστευτικό νόμο που προωθούσε τότε η κυβέρνηση Μπους. Οι ημέρες κατά τις οποίες οι μετανάστες απεργούν μπούκοτάροντας παράλληλα την αγορά επαναλαμβάνονται τακτικά ανά περιοχές με μεγάλη επιτυχία (όπως η πρόσφατη απεργιακή κινητοποίηση των μεταναστών στο Λος Άντζελες).

Μικρότερες σε όγκο, αλλά βιαιότερες ήταν οι αντίστοιχες κινητοποιήσεις υπέρ της μονιμοποίησης των μεταναστών, στο Λος Άντζελες το 2007. Η βίαιη καταστολή και ο ζήλος που επέδειξαν τα σώματα ασφαλείας έχει οδηγήσει σε σειρά δικαστικών διαμαχών στην πόλη. Μεγάλες διαμαρτυρίες προκάλεσαν και οι τελευταίες αντιδραστικές νομοθεσίες για τους μετανάστες στις νότιες Πολιτείες των Η.Π.Α. **Όσο το μεταναστευτικό πρόβλημα εντείνεται, τόσο μεγαλύτερες θα είναι και οι αντιδράσεις, τόσο από το κίνημα υπεράσπισης των μεταναστών, όσο και από την άλλη πλευρά που ψάχνει την παλιά καλή καθαρή Αμερική που φυσικά δεν υπήρξε ποτέ.**

Αντιπολεμικό κίνημα

Το αντιπολεμικό κίνημα από την εποχή του πολέμου του Βιετνάμ παραμένει ισχυρό. Χωρίς ποτέ να έχει την μαζικότητα των δεκαετιών του '60 και '70, συνεχίζει να αποτελεί ένα από τα πλέον σταθερά κινήματα διαμαρτυρίας, αφού και η ίδια η κεντρική κυβέρνηση δεν έχει σταματήσει τις επεμβάσεις σε ολόκληρο τον κόσμο εδώ και δεκαετίες.

Στις αντιπολεμικές διαμαρτυρίες της τελευταίας δεκαετίας ξεχωρίζουν αυτές που έλαβαν χώρα το Μάρτιο του 2003 εναντίον της εισβολής στο Ιράκ, με εκατοντάδες χιλιάδες διαδηλωτές στις μεγάλες πόλεις. Η «βαθιά» συντηρητική Αμερική πάντως είχε λόγο με διαδηλώσεις υπέρ της αμερικανικής επίθεσης στο Ιράκ, σε μικρές πάντως πόλεις όπως το Σεντ Πωλ της Μινεσσότα. Σημαντικές πορείες διαμαρτυρίας έγιναν επίσης τον Σεπτέμβριο του 2005, τον Ιανουάριο και τον Μάρτιο του 2007 και τον Μάρτιο του 2008.

Παρόλα αυτά το πάντα μεγάλο σε αριθμούς αντιπολεμικό κίνημα

δεν φαίνεται προς το παρόν να έχει συνδεθεί και με εργατικές και κοινωνικές διεκδικήσεις. Εναντίον του πολέμου διαδηλώνουν και πάρα πολλοί άνθρωποι που δεν θα ήθελαν να αλλάξει τίποτα στο εσωτερικό της χώρας, ενώ το αντιπολεμικό κίνημα ήταν πολύ ισχυρό ακόμα και στην «χρυσή» οικονομικά δεκαετία του '60.

Τοπικά γεγονότα μεγάλης σημασίας

Σε τοπικό επίπεδο αξίζουν να αναφερθούν αρκετές προσπάθειες οργάνωσης σε κινήματα διακίνησης τροφίμων, οργανώσεις αλληλοβοήθειας σε γειτονιές και περιοχές πόλεων, κ.α.

Πιο σημαντική όμως είναι η κοινωνική δυσαρέσκεια, που όπως και στην Ευρώπη, φαίνεται ότι περιμένει την πρώτη αφορμή για να ξεσπάσει...

Το δεδομένο αυτό για τις Η.Π.Α ήταν σχεδόν ξεχασμένο τις τελευταίες δεκαετίες, με εξαίρεση τις αντιρατσιστικές διαμαρτυρίες.

Η δυσαρέσκεια μεγάλου μέρους της κοινωνίας μετατρέπεται σε οργή, πολλές φορές μάλιστα τυφλή. Πολύ συχνές είναι πλέον οι ταραχές που ξεκινούν σε διάφορες περιοχές, με σημαντικές ή όχι αφορμές. Θα αναφερθούμε ενδεικτικά σε δύο τοπικά γεγονότα, τα οποία εξελίχθησαν σε εκτεταμένες ταραχές, με δύο πολύ διαφορετικές αφορμές.

Τον Ιούλιο του 2012 εκτεταμένα βίαια επεισόδια έγιναν στο Αναχάιμ της Καλιφόρνια εξαιτίας της δολοφονίας 25χρονου από αστυνομικό. Η μαζική οργή που συσσωρευμένη ξέσπασε με αφορμή τη δολοφονία του νεαρού, ήταν ενδεικτική μιας κοινωνίας που βρίσκεται σε αναβρασμό. Δεν πρέπει να ξεχνάμε πως στη χώρα αυτή, έχει περάσει τόσο σε νομικό επίπεδο όσο και στο συλλογικό υποσυνείδητο η δυνατότητα των σωμάτων ασφαλείας να πυροβολούν και να δολοφονούν οποιονδήποτε τους φανεί απλώς ύποπτος, κάτι που συμβαίνει πολύ συχνά εδώ και δεκάδες χρόνια. Στο Αναχάιμ όμως αυτή η ...διαχρονική δυνατότητα των αστυνομικών δυνάμεων προκάλεσε αναταραχή πρωτοφανή για τέτοιο, συχνό για τα δεδομένα της χώρας γεγονός.

Αν όμως η άδικη δολοφονία ενός νέου ανθρώπου είναι σημαντική αφορμή, μπορεί να πει κανείς το ίδιο για έναν... αγώνα χόκεϊ;

Στο Βανκούβερ του Καναδά, πόλη την οποία τα μεγάλα μίντια συνηθίζουν να μας πληροφορούν ότι είναι η καλύτερη πόλη στον κόσμο για να ζει κανείς, φαίνεται ότι οι κάτοικοι δεν συμφωνούν. Η πόλη γνώρισε τις σημαντικότερες ταραχές στην ιστορία της τον Ιούλιο του 2011 **με αφορμή έναν αγώνα χόκεϊ επί πάγου**, με τα επεισόδια να είναι **πρωτόγνωρα στην καναδική ιστορία**. Οι ταραχές στον «ευνομούμενο» Καναδά έδειξαν ξεκάθαρα την οργή που υποβόσκει και η οποία φαίνεται πλέον έτοιμη να ξεσπάσει με οποιαδήποτε αφορμή. Μεγάλα ποσοστά ανεργίας κάνουν για πρώτη φορά την εμφάνισή τους στις μεγαλουπόλεις της χώρας, η οποία βιώνει πρωτοφανείς συνθήκες από ανεξαρτησίας της.

Οι Ηνωμένες Πολιτείες και ο Καναδάς γνωρίζουν **μία νέα –πρωτοφανή κατά πολλούς- κατάσταση κοινωνικής κινητικότητας και αναταραχής**, ως αποτέλεσμα των **ολιγαρχικών κοινωνιών που διαμορφώνονται**.

Η **έλλειψη σαφούς πολιτικής στόχευσης θα συνεχίσει να αποτελεί το μεγαλύτερο πρόβλημα**των κινημάτων διαμαρτυρίας, καθώς χωρίς εναλλακτική πρόταση, ανεξαρτητως της συμμετοχής και της δυναμικής τους, πάντα θα έχουν ένα **όριο διεκδικήσεων**.

Η διαδικασία όμως μοιάζει πολύ **ενδιαφέρουσα και απρόβλεπτη**, όπως έδειξαν τα πρόσφατα κινήματα διαμαρτυρίας σε **μία χώρα που ψάχνει να επαναπροσδιοριστεί**, μέσα σε συνθήκες που δεν διαφέρουν τόσο πολύ από τις αντίστοιχες χρεωμένων ευρωπαϊκών κρατών.

[1] Left Forum

[2] Democratic Socialists of America, wikipedia

[3] Στις πρόσφατες εκλογές ψήφισαν 128 εκ επί συνόλου 314 εκ πληθυσμού, με τον νικητή Ομπάμα να παίρνει 65 εκ. ψήφους, δηλαδή το 20% μόλις των πολιτών συνολικά!

[4] “Sharp Drop in American Enthusiasm for Free Market, Poll Shows, Globescan, 6 Απριλίου 2011

[5] Την εξήγηση σχετικά με το έλλειμμα στο Ουισκόνσιν, μπορείτε να διαβάσετε (στα αγγλικά) εδώ

[6] “Over 100,000 Rally in Madison; Thousands Join Nationwide”, Democracy Now, 28 Φεβρουαρίου 2011

[7] "What's Happening in Wisconsin Explained", Andy Kroll, Nick Baumann, Siddhartha Mahanta, 17 Μαρτίου 2011

[8] "The Occupy movement and class politics in the US", Megan Trudell

Φωτό:Wikipedia

Άρης Καπαράκης

Συνεργάτης της ΜΚΟ Σόλων

ariskaparakis@gmail.com

10 Δεκεμβρίου 2012